

>> *Retrat de Raquel Morón.*
(Foto: SEBASTIÀ GODAY)

«No vaig venir al món
a forjar braços de centaure,
a donar la meua sang als mocadors
que eixuguen els clars de lluna.

»No vaig venir al món
per combatre amb la meua ombra,
ni per trobar els meus punys
pellucats per faisans.»

RENÉ DAUMAL

La llum de Raquel Morón, un far

Text > SEBASTIÀ GODAY

>> Així és com t'estimo, *tècnica mixta amb collage, pàgines de llibres vells i pigments*, 80 x 97 cm, 2014. (Foto: COL·LECCIÓ PRIVADA)

Amb Raquel Morón (Sabadell, 1975) no puc, ni vull, amagar que fa anys que ens coneixem i que hem treballat plegats en un esdeveniment artístic gironí clàssic, de finals de primavera, l'Inundart; però tampoc no puc deixar de banda que l'he seguida per la seva producció artística pròpia i he estat testimoni del seu creixement, sempre, jo, en un tercer pla. Ens hem trobat a Sant Joan de Mollet, on resideix i té el taller, en un dia d'hivern primaveral. No ens calen presentacions. Des dels sis anys va viure a Vidreres i pel món (Xile, Senegal...), i a Sant Martí Vell, on va fer la criança dels seus fills, Aleix i Elna.

Tot comença quan Raquel Morón, amb catorze o quinze anys, llegeix un conte curt de Kafka, *Davant la llei*. És un punt de no retorn en la seva adolescent percepció de la justícia, que la capacita, més tard, per enfrontar-se a la llicenciatura de dret i, posteriorment, per abocar-se a la criminologia, la qual cosa li facilita molt la coneixença de les presons, els presoners i la reinserció social. Paral·lelament i amb els anys, aquesta lògica es barreja amb les classes d'art a La Mercè —en principi, una mera forma de relaxació després de la feina. La professora que les conduïa, Montserrat Costa, li injecta el verí de l'art i li vaticina que té un bon potencial per a les arts visuals. És clar que passen els anys i no tot és tan lineal i simple —tampoc la seva carrera— i s'immisceix en l'art en un moment en què la seva percepció del món es forma des del punt de vista de qui és filla d'orígens treballadors, humils i agraïts amb Catalunya, que ha mamat els valors de l'esforç i

de la constància; que sap on cal la lluita, qui són els desfavorits i què o qui els desfavoreix.

S'enamora, s'instal·la a Sant Martí Vell, té dues criatures (l'Aleix i l'Elna) i la seva vida artística comença amb una bona enredada coneguda com a Inundart, una proposta sovint caòtica des de la seva percepció, amb un punt d'ingenuïtat lloable, en la qual pretenia sumar tota mena d'arts (visuals, escèniques, musicals) en un atapeïdíssim cap de setmana. Un esforç que tant ella com els seus companys suportaven perquè eren joves i per l'alegria conceptual que els impulsava i encara traspalen. Ara, aquest Inundart ha esdevingut més serè, amb més continguts artístics.

Amb el temps, el treball de la Raquel ha passat de l'esteticisme immòbil de l'obra bidimensional, sempre acurada i plena de replecs on guaitar profunditats, al pla artístic en què l'artista, com a tal, passa gairebé desapercebuda i dona la paraula als altres, sempre als col·lectius desfavorits, als perde-

>> Resistència, tècnica mixta sobre tela, 80 x 130 cm, 2014. (Foto: COL·LECCIÓ PRIVADA)

>> Rius, argila blanca i pigments, 40 x 40 cm, 2020-2021. (Foto: ARXIU RAQUEL MORÓN)

>> Esquerra interna I, argila blanca i pigments, 120 x 120 cm, 2020-2021. (Foto: ARXIU RAQUEL MORÓN)

dors, amb els quals la Raquel pauta i ensenya subterfugis de supervivència embolcallats, en primeríssim lloc, d'amor. Sí, de l'amor al proïsme, la llibertat i la fèrria convicció que no hi hauria d'haver els evidents desequilibris socials existents. Amb el seu tre-

ball i les seves instal·lacions immersives, l'artista es vol confondre amb els protagonistes reals de les històries. A més, necessita aplicar-hi enormes dosis terapèutiques per neutralitzar la tendència dels artistes (en general) per fer quelcom propi intransferible,

per quantificar sensacions i, en acabat, desentendre-se'n.

En la peça *Així és com t'estimo*, la façana del quadre s'obre en blancs i blaus en una representació de l'amor maternal arrelat a la terra, amb branques futures, encara despulades de

fulles, tot pintat damunt d'una base aposentada, encara que esqueixada, en la qual apareixen retalls de pàgines de llibres descartats (per la raó que sigui) de biblioteques públiques. Això constitueix un punt rellevant del seu tarannà: les paraules dels escriptors, dels poetes, emergint del darre del primer pla com en un esgrafiament barroc. En aquesta peça i a *Resistència* s'observen els seus trets iniciàtics: encolatges, paraules, certs matisos lírics, primers plans contraposats a plans interiors més o menys perceptibles. No és fins als anys 2020-2021 que s'embarca en un seguit d'obres anomenades en conjunt «Esquerdes en el paisatge en blanc», en les quals aposta per unes peces més abstractes, a primer cop d'ull, però que no deixen de ser una realitat creada per l'artista que ha conduït l'argila blanca a comportar-se en la direcció que ha volgut; dessota d'aquests clivellats apareixen colors, direccions, conductes, reguerons que simbolitzen (i això és a gust del públic) sensacions o vivències, o potser un estímul estètic únic i benefactor; possiblement en aquestes esquerdes de pintura, aquestes cros-

>> «*Veus compartides*», sobre la violència de gènere, al Teatre Ateneu Celrà el 2023. (Foto: ARXIU RAQUEL MORÓN)

Per entendre la Raquel en tota la seva complexitat, hom s'ha de moure cap a l'experimentació en la qual conjuga la seva experiència en el tracte amb usuaris de presons i en la maternitat, des dels seus conceptes inalterables d'ordre social i socialitzador

>> «*El meu poble, la Lluna*», la Lluna, 2022-2023. (Foto: ARXIU RAQUEL MORÓN)

tes, ens guiï cap a estadis superiors de relaxació, de llibertat sense interferències.

Per entendre la Raquel en tota la seva complexitat, hom s'ha de moure cap a l'experimentació en la qual conjuga —fixeu-vos-hi bé!— la seva experiència en el tracte amb usuaris de presons i en la maternitat, des dels seus conceptes inalterables d'ordre social i socialitzador. Crea «*The Dreamers*», un projecte gràcies al qual uns xicots no acompanyats, sols, arribats de l'altra banda del Mediterrani, treballen per explicar les seves experiències dins una instal·lació constructiva i ideada per ells mateixos, amb unes paraules i uns símbols també fets seus. Yamma Amer, Hatim Coucou, Ismael Jabe, Driss Rase, Ayoub Khouyaoui o Karim Sabni, que podrien haver estat uns altres, sota els efectes benefactors d'un enzim anomenat Raquel Morón, mostren amb els seus subterfugis creatius la seva agra peripècia, exposada en una carpa de petites dimensions, d'hora en hora, al públic. Aquest projecte comunitari de 2020-2021 marca una nova manera de fer i de fer créixer

la idea d'art completament allunyada de la complaença, de la bellesa tal com sembla que s'ha de percebre, i es compagina amb veus i sons, amb imatges, amb elements rudimentaris.

«Veus compartides» és un altre projecte artístic comunitari amb la violència de gènere com a punt de partida; un projecte en el qual conflueixen la realitat violenta recent amb eines artístiques prou acollidores i expressives, gens sofisticades, que alleugereixen, que proposen i demostren que amb petites armes d'art (papers delicats, fils, pinzells) es poden netejar certes ferides provocades pel masclisme imperant. Unes mirades i unes veus que des de les víctimes s'amplifiquen i s'ajuden sota la consigna que la Raquel no deixa d'emetre: «Ressonància i reciprocitat», un leitmotiv sistòlic i diastòlic, indispensable.

I tot dinant se'ns acumulen records i facècies dels primers anys d'Inundart, quan en la primera edició varen robar els projectors de vídeo, caríssims, i que ningú havia pensat a assegurar, i els plors de despit que això va provocar. O els dies de muntatge a tota pastilla amb infinitat de petits problemes de darrera hora. I de fons sentim les campanes de Sant Joan de Mollet, com abans les de Sant Martí Vell, que li marquen la profunditat del seu destí amb els vincles més personals, siguin artístics, socials —com ara la gentrificació del Barri Vell de Girona—, els nens (el futur), a qui va proporcionar un llibre, *El meu poble, la lluna*, que ha estat l'inici d'una altra instal·lació immersiva amb els nens i pares com a protagonistes... Tot té una poètica exportable, una ressonància i una reciprocitat, però a diferència del final de conte de Kafka, la Raquel il·lumina les portes de la llei o, si voleu, no hi ha llaurador pacient, i ella ho sap, sí, però ella és llum contra la mala llei.

Per saber-ne més:

<<https://www.raquelmoron.com>>
<https://www.youtube.com/@raquel_moron/videos>
<<https://www.instagram.com/raquelmoronquesada>>
<<https://elcresoldesilla.wordpress.com/2016/11/02/davant-la-llei-de-franz-kafka>>

>> Carme Ors i Raquel Morón el 4 de juny de 2021 inaugurant la setzena edició d'Inundart. (Foto: ARXIU RAQUEL MORÓN)

>> Raquel Morón amb amics seus, durant la inauguració d'«Esquerdas en el paisatge en blanc», el 2021, a la Sala Dolors Sabé de Sarrià de Ter. (Foto: ARXIU RAQUEL MORÓN)